

**NOTATKA Z POSIEDZENIA KOMISJI WSPÓLNEJ RZĄDU I SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO
POŚWIĘCONEGO USTAWIE O DOCHODACH JST**

W dniach 19 i 21 sierpnia 2024 roku w siedzibie Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji odbyły się dwa posiedzenia Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego w całości poświęcone dyskusji na temat ustawy o dochodach JST.

19 sierpnia 2024 r.

Sekretarz strony samorządowej Marek Wójcik podziękował ministrowi finansów oraz samorządowcom za konstruktywną i merytoryczną dyskusję. Przedstawił następujące uwagi, rozwiązania i propozycje strony samorządowej:

1. Strona samorządowa nie otrzymała poprawionego, w wyniku konsultacji i ustaleń poczynionych przez zespoły oraz po uzgodnieniach międzyresortowych, projektu ustawy. Ministerstwo nie odniosło się również do niektórych uwag i wniosków strony samorządowej, dlatego trudno, z przyczyn czysto formalnych dokument zaopiniować.
2. Strona samorządowa bardzo pozytywnie ocenia koncepcję, którą Ministerstwo przyjęło jako podstawę do prac nad tym projektem i dziękuje za dotychczasową współpracę i partycypację.
3. Strona samorządowa prosi o to, aby w ustawie znalazły się tzw. „kotwice” do działań związanych ze zmianami. Po pierwsze, chodzi o wprowadzenie zapisu gwarantującego jak najszybsze dokonanie przeglądu zadań zleconych i wystandaryzowania ich finansowania. Po drugie prośba, aby w ustawie znalazło się także rozwiązanie dotyczące wzajemnego zobowiązania się do wypracowania nowego systemu finansowania oświaty oraz powrót do sytuacji, kiedy samorządy były autonomiczne, jeżeli chodzi o zarządzanie szkołami.
4. Dla zagwarantowania podstawowych potrzeb samorządów potrzebne jest dodatkowo około 4 miliardy złotych. Środki te są niezbędne do zagwarantowania możliwości, w przyszłym roku, zbilansowania dochodów i wydatków bieżących.
5. Strona samorządowa prosi o rozważenie możliwości spłaszczenia systemu, szczególnie w ramach poszczególnych grup jednostek samorządu terytorialnego. W miastach na prawach powiatu występuje zróżnicowanie o kilkaset procent, jeśli chodzi o wzrost środków. To wymaga jednak pewnej korekty. Stronie samorządowej zależy na tym, żeby nie było tak dużych dysproporcji między jednostkami samorządu terytorialnego, jak to wynika z aktualnie przedstawionej propozycji.
6. Strona samorządowa prosi o rozważenie możliwości monitorowania tej ustawy bardziej dynamicznie, niż wynika to z projektu. Chodzi o to, aby monitorowanie dotyczyło już roku 2025, pomimo tego, że będzie on szczególnie i zawiera rozwiązania punktowe. Wówczas sprawozdanie z realizacji ustawy pojawi się w połowie roku 2026 i będzie szansa na korektę od stycznia 2027. W przeciwnym przypadku, gdy pierwszy, pełny monitoring jest po 2 latach, korekta nastąpi dopiero w roku 2028.
7. Miasta na prawach powiatu – strona samorządowa nie akceptuje rozwiązania, w którym nie łączy się środków przeznaczonych na zadania gminne i powiatowe na poziomie miast na prawach powiatu. Samorządy, które realizują jedno i drugie zadania powinny otrzymywać środki tak, jak w przypadku pojedynczych gmin, czy powiatów.
8. Strona samorządowa prosi prosimy o to, aby tzw. „kroplówka” w tym roku, którą jeszcze jesienią samorządy mają otrzymać nie była niższa niż 10 miliardów złotych. To jest kwota, która pozwoli samorządom zrównoważyć budżety.
9. Strona samorządowa prosi, aby Minister Finansów doprowadził do spotkania z resortami, które mogłyby, obok ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego wesprzeć samorządy w działalności, która podniesie efektywność wydatkowania środków publicznych.
10. Strona samorządowa z zadowoleniem przyjęła deklarację, którą złożyła minister Hanna Majszczyk na Zespole do spraw finansów publicznych, że przyjęte determinanty będą obowiązywać tylko rok. Samorządy chciałyby rozpocząć pracę nad nowymi determinantami jak najszybciej, a w stosunku do jednej proszą o uwzględnienie już teraz. Chodzi o przedszkola. Zupełnie niezrozumiałym dla samorządów jest to, że

wyliczając potrzeby edukacyjne w tym obszarze, nie bierze się pod uwagę również dzieci, które korzystają z przedszkoli innych niż samorządowe. Prośba o zmianę tego już teraz.

11. Jeśli chodzi o oświatę, to samorzady proszą jeszcze o zmianę terminu dotyczącego wprowadzania danych. Zdaniem samorządów powinna być dodatkowa szansa na korekty danych wpisywanych do 15 czerwca (np. do 15 września).
12. Strona samorządowa ustaliła, że jeśli pojawią się dodatkowe środki to będą kierowane do samorządów gminnych, powiatowych i wojewódzkich.
13. Strona samorządowa prosi, żeby rozważyć jeszcze teraz nowe przeliczenie mieszkańców i żeby oprzeć te dane o dane Głównego Urzędu Statystycznego. Mieszkańcy przeliczeniowy powinni być przede wszystkim brani pod uwagę w małych biednych samorządach, którym rzeczywiście brakuje pieniędzy na podstawowe wydatki.

Minister Andrzej Domański, obecny na posiedzeniu, podkreślił znaczenie spotkania i zmian, nad którymi obie strony pracują. Intencja Ministerstwa Finansów jest czytelna – resort chce systemu finansowania samorządów, który wzmocni ich pozycję finansową, ale jednocześnie zwiększy transparentność i przewidywalność. W związku z czym nowy system został oparty na obiektywnych determinantach. Zdaniem ministra resort przygotował projekt tak, aby każda jednostka była jego beneficjentem. Różnice w zyskach poszczególnych jednostek samorządu wynikają z tego, że oparto mechanizm na obiektywnych kryteriach.

Ministerstwo jest otwarte na to, aby dokonywać przeglądu prawa, aby angażować inne resorty w konieczne legislacyjne zmiany i włączyć się w prace nad zmianą systemu finansowania oświaty, jednakże nie zagwarantuje dodatkowej puli środków w wysokości 4 mld. zł. Należy mieć świadomość, że aby reforma weszła w życie od 1 stycznia 2025 roku, to prace muszą przyspieszyć, bo czasu jest bardzo mało.

Minister zapewnił, że tzw. „kroplówka” w tym roku dla samorządów jest oczywiście przewidziana, jednakże o jej skali ministerstwo będzie gotowe rozmawiać w ciągu najbliższych czterech tygodni, kiedy lepiej poznamy sytuację strony dochodowej budżetu.

Ustalono, że w dniu 19 sierpnia br. Ministerstwo Finansów prześle stronie samorządowej poprawiony projekt ustawy, a kolejne spotkanie w tej sprawie odbędzie się 21 sierpnia.

Dodatkowe tematy podejmowane w dniu 19 sierpnia 2024 r.:

Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2025 r.

Sekretarz Marek Wójcik zwrócił się do przedstawiciela resortu z pytaniem jakie środki otrzymają samorzady terytorialne na realizację tego rozporządzenia. Podsekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej Katarzyna Nowakowska poinformowała, że propozycja wynika wprost z ustawy, została już przedłożona Radzie Dialogu Społecznego i nie ma tutaj już pola do jakichkolwiek zmian. Pan Marek Wójcik przypomniał, że od lat, za każdym razem pojawia się taka sama praktyka, którą zawsze samorzady oceniają krytycznie. Wynagrodzenia w samorządach terytorialnych są na bardzo niskim poziomie, szczególnie w powiatach i gminach wiejskich. Chcemy mieć sprawnie działającą administrację publiczną, ale zwyczajnie nie mamy na nią pieniędzy. Każda propozycja MRPiPS w tym obszarze, bez dodatkowych środków powoduje, po pierwsze spłaszczenie wynagrodzeń, po drugie pracownicy z uwagi na niskie wynagrodzenia odchodzą z pracy. W związku z tym strona samorządowa wydała opinię negatywną do tego projektu rozporządzenia.

Pozytywnie zaopiniowano projekt ustawy o zmianie ustawy o Państwowym Ratownictwie Medycznym oraz niektórych innych ustaw.

Wyrażono zgodę na:

1. upoważnienie Zespołu ds. Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej do wydania opinii wiążącej do projektu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie wzoru wniosku o autoryzację,

2. upoważnienie Zespołu ds. Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej do wydania opinii wiążącej do projektu rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie wskaźników jakości opieki zdrowotnej.

21 sierpnia 2024 r.

Posiedzenie było konsekwencją kilkugodzinnych rozmów, najpierw samej strony samorządowej, a następnie z Ministrem Finansów Andrzejem Domańskim. Przewodniczący strony samorządowej, prezydent Lublina, Krzysztof Żuk na wstępie podziękował panu ministrowi i jego współpracownikom, podkreślając, że dyskusja, którą obie strony prowadzą od wiosny jest bardzo merytoryczna i odpowiedzialna i to poczucie odpowiedzialności za odbudowę stabilności finansów samorządowych obie strony dźwigają w przekonaniu, że są w stanie sprostać oczekiwaniom mieszkańców. Przewodniczący podziękował też przedstawicielom korporacji samorządowym za współpracę. Podkreślił, że udało się znaleźć porozumienie w obszarach które, najbardziej interesują stronę samorządową.

Wspólne uzgodnienia zaprezentował Minister Finansów Andrzej Domański, który poinformował, że zgodnie z ustaleniami z poniedziałkowego spotkania MF przekazało poprawiony projekt ustawy, ale równocześnie toczyły się intensywne rozmowy. W efekcie tych prac ustalono, że ministerstwo:

1. **w 2026 roku dokona przeglądu funkcjonowania reformy, bazując na doświadczeniach roku 2025 pamiętając jednocześnie że jest to rok przejściowy,**
2. **zgodzi się na wydłużenie do końca 2029 roku obowiązywania obecnie złagodzonych reguł emitowania zadłużenia oraz równoważenia budżetu części bieżącej (artykuł 242 i 243),**
3. **będzie wspierać trwający przegląd zadań zleconych, zgodny z zaleceniami NIK-u (MF wraz z MSWiA powoła specjalny zespół w tej sprawie),**
4. **zgadza się na waloryzację tak zwanej kwoty uzupełniającej (odpowiedni mechanizm zostanie wspólnie wypracowany),**
5. **zwiększy rezerwę ogólną o 700 milionów złotych między innymi, w związku z postulatami dotyczącymi opieki społecznej, pieczy zastępczej i nie tylko.**
6. **jeszcze w tym roku przekaże samorządom 10 miliardów złotych – tzw. „kroplówkowe” (łącznie ze środkami, które przekazano już w tym roku wsparcie dla samorządów w roku 2024 wyniesie 17 miliardów złotych).**

Sekretarz strony samorządowej Marek Wójcik podziękował panu ministrowi za współpracę w procesie dochodzenia do tego ostatecznego kształtu ustawy, a także za deklarację dotyczącą tegorocznego wsparcia. To pozwoli samorządom zamknąć tegoroczne budżety, sfinansować dochody i wydatki bieżące, a także myśleć o przyszłej perspektywie. Jednocześnie pan Wójcik zwrócił się do ministra finansów z prośbą o potwierdzenie deklaracji, że w stosunku do zadań oświatowych, minister finansów, minister edukacji narodowej i samorzady usiądą wspólnie do rozmów i w oparciu o to rozwiązanie, które kiedyś już działało (Zespół do spraw monitorowania oświaty) będą pracować nad modyfikacją zasad finansowania oświaty. Zarówno minister Tomasz Szymański, jak i minister Andrzej Domański potwierdzili wolę współpracy w tym obszarze i zapewnili o reaktywacji Zespołu ds. monitorowania oświaty i podjęciu prac nad reformą finansowania oświaty.

Po krótkiej przerwie sekretarz Marek Wójcik ogłosił decyzję strony samorządowej. Samorządowcy pozytywnie oceniają założenia do ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, jednocześnie proszą, aby w procesie wdrażania, wypracowane założenia były realizowane. Zdaniem strony samorządowej ustawa ta jest pierwszym krokiem do reformowania systemu finansów publicznych i samorządowcy deklarują współpracę w kolejnych krokach. Ponadto strona samorządowa przypominała o realizacji tych zagadnień, o których rozmawiano w trakcie wcześniejszych rozmów. Poprosiła o uwzględnienie ich w trakcie procesu monitorowania ustawy. Projekt został pozytywnie zaopiniowany.

Przygotowała:

Anna Łohunko